

Inspektion den 16–17 september 2015 av enheten för ekonomiskt bistånd vid Skärholmens Stadsdelsnämnd i Stockholms kommun

Närvarande från Riksdagens ombudsmän: Byråchefen Carl-Gustaf Tryblom, områdesansvariga föredraganden Beatrice Blylod (protokollförelse), kammarrättsassessorn Eva Norling och hovrättsassessorn Caroline Hellström.

Onsdagen den 16 september 2015

Inspektionen inleddes på förmiddagen med ett kort möte med Therése Grahn, enhetschef för enheten för ekonomiskt bistånd, och biträdande enhetscheferna Nada Nokto och Saiful Islam.

Carl-Gustaf Tryblom redogjorde kortfattat för JO:s verksamhet och förklarade att inspektionen ingår i en undersökning av vissa handlägningsfrågor i ärenden om ekonomiskt bistånd som JO kommer att genomföra under hösten 2015. Granskningen är inriktad på handläggningen i samband med att den enskilde överklagar ett beslut om ekonomiskt bistånd (se JO:s dnr 4975-2015 och 4976-2015).

Efter mötet påbörjades granskningen av akter i ärenden där den sökande har överklagat ett beslut om ekonomiskt bistånd och som helt eller delvis har ändrats av förvaltningsrätten under tiden mellan den 25 augusti 2013 och den 25 augusti 2015.

Torsdagen den 17 september 2015

Granskningen slutfördes.

Inspektionen avslutades med ett möte. Från förvaltningens sida deltog Therése Grahn, Nada Nokto och Saiful Islam.

Carl-Gustaf Tryblom förklarade att det enbart är JO Lilian Wiklund som kan göra uttalanden i olika frågor med anledning av vad som har noterats under inspektionen. Den information som lämnas vid mötet får därför inte uppfattas som någon kritik från JO:s sida. Genomgången vid mötet ska således ses endast som en upplysning om vilken information som ska vidarebefordras till Lilian Wiklund.

lakttagelser under inspektionen

Allmänt

Ordningen i de granskade akterna var förhållandevis god, men det var ibland svårt att se en enhetlig och tydlig struktur i akterna. Det var därför svårt att följa ärendets gång. Vid granskningen var det i flera fall svårt att utläsa av journalanteckningarna när förvaltningsrättens dom hade kommit in till förvaltningen. I de flesta fall fanns domarna i pappersakten men i några av akterna saknades domen. Det var svårt att utifrån journalerna följa förvaltningens handläggning från överklagandet till dess att domen var verkställd.

Överklaganden av beslut och omprövning

Det framgår av förvaltningslagen (1986:223), FL, att ett överklagande ska ges in till den myndighet som har meddelat beslutet. Myndighetens uppgift är att pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid. Om så är fallet ska överklagandet, om myndigheten inte finner skäl att ompröva beslutet, lämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till den myndighet som ska pröva överklagandet (23-25 och 27 §§ FL).

I de granskade ärendena har rättidsprövning skett. Myndigheten har regelmässigt tagit ställning till och dokumenterat om det har funnits skäl till omprövning av det överklagade beslutet.

Överlämnande till förvaltningsrätten

Det anges inte i FL inom vilken tid beslutsmyndigheten ska överlämna ett överklagande till den högre instansen. Det ligger i sakens natur att överlämnandet måste ske utan dröjsmål. Det allmänna kravet i 7 § FL på skyndsamt gällande även här. JO har vid flera tillfällen uttalat att överlämnandet i normalfallet bör ske inom en vecka.

I majoriteten av de granskade ärendena har socialnämnden skyndsamt lämnat överklagandet till förvaltningsrätten. Vi har dock noterat att det i några fall har dröjt uppemot tre veckor. I ett fall hade förvaltningen av misstag lagt ett överklagande i akten utan att vidta några åtgärder. Först när den enskilde gjorde förvaltningen uppmärksam på det inträffade överlämnades överklagandet till förvaltningsrätten. I det fallet dröjde överlämnandet ca sex veckor.

Förvaltningen använder en särskild överlämnandeskrivelse som skickas till förvaltningsrätten. Skrivelsen, som används inom Stockholms kommun, innehåller relevant och tydlig information om nämndens formella handläggning. T.ex. framgår det när den enskilde ansökte om ekonomiskt bistånd, när beslutet fattades, när överklagandet kom in och om det har funnits skäl att ompröva beslutet.

Verkställighet efter förvaltningsrättens dom

Det finns en allmän skyldighet för myndigheter att följa domstolarnas domar och beslut. Om förvaltningsrätten helt eller delvis upphäver ett beslut om ekonomiskt bistånd och återförvisar ärendet till nämnden för ny prövning innebär det att den

enskildes ansökan kvarstår obesvarad i den upphävda delen. Nämnden ska i ett sådant fall utan dröjsmål fatta ett nytt beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) utifrån domstolens anvisningar. Om det nya beslutet innebär att den enskildes ansökan inte bifalls fullt ut har han eller hon rätt att överklaga beslutet på nytt. Om nämnden inte fattar något nytt beslut har den enskilde alltså ingen möjlighet att få sin sak prövad av domstol.

Om domstolen bifaller den enskildes överklagande ska nämnden endast verkställa domstolens dom. I dessa fall ska nämnden inte göra någon ny prövning i sak.

I de granskade ärendena gick det relativt kort tid tills ett nytt beslut meddelades eller domen verkställdes. I några fall dröjde det dock omkring fem veckor. Vid granskningen noterades att nämnden regelmässigt, såväl vid återförvisningar som vid verkställighet, meddelade nya beslut med stöd av 27 § FL. Den bestämmelsen reglerar myndigheters skyldighet att ompröva sina egna beslut om de är uppenbart oriktiga av någon anledning. Bestämmelsen är alltså inte tillämplig när en myndighet ska fatta ett helt nytt beslut eller när en domstols dom ska verkställas.

I ett ärende uppmärksammades att en dom från augusti 2015 inte hade blivit verkställd. Förvaltningsrätten hade i domen bifallit en ansökan om försörjningsstöd för en viss månad. Den enskilde hade flyttat till en annan stadsdel efter att domen hade meddelats och i samband med överflyttningen blev domen inte verkställd. Vid det avslutande mötet förklarade förvaltningen att man skyndsamt kommer att vidta åtgärder för att verkställa domen.

Vid protokollet

Beatrice Blylod
föredragande

Protokollet uppvisat

Carl-Gustaf Tryblom

Jag har tagit del av protokollet. Inspektionen ingår som en del av en pågående undersökning av handläggningen av biståndsärenden. De samlade iakttagelserna och mina uttalanden kommer att redovisas i två separata ärenden med dnr 4975-2015 och 4976-2015. Jag gör därför inte här något särskilt uttalande med anledning av iakttagelserna vid inspektionen.

2015-09-24

Lilian Wiklund